

Pilot Zandmotor katalysator voor samenwerking

De provincie heeft een actieve, doorslaggevende rol gespeeld bij de besluitvorming om de Zandmotor aan te leggen. Met de samenwerkingspartners, dat wil zeggen 15 belanghebbenden waaronder Rijkswaterstaat, de gemeente Westland, Dunea, de gemeente Den Haag en het Hoogheemraadschap van Delfland zijn afspraken gemaakt over de financiering, de uitvoering en het beheer van de Zandmotor. De Zandmotor ligt voor de kust van Ter Heijde en Den Haag en is als een schiereiland van 128 hectare aangelegd, even groot als 200 voetbalvelden.

Het samenbrengen van meerdere doelstellingen in één project brengt met zich mee dat de diverse belanghebbenden met elkaar moeten samenwerken. Zonder deze samenwerking had de Zandmotor niet aangelegd kunnen worden. De samenwerking vond niet alleen plaats in de plan- en aanlegfase maar vindt nog steeds intensief plaats in de huidige periode van beheer, monitoring en onderzoek. In het onderzoeksprogramma werken 12 promovenda van vijf verschillende universiteiten samen om de ontwikkeling van de Zandmotor en de omgeving te bestuderen.

Rol van de provincie

Het initiatief voor de aanleg van de Zandmotor kwam van de provincie Zuid-Holland. De provincie heeft een actieve, doorslaggevende rol gespeeld bij de besluitvorming om de Zandmotor aan te leggen. Daarnaast heeft de provincie de Zandmotor deels gefinancierd en was nauw betrokken bij de daadwerkelijke uitvoering van dit project. In de huidige beheerfase (de Zandmotor zal naar verwachting tussen de 20 tot 50 jaar de kust versterken en beschermen) is de provincie de beheerder van dit "afwijkende" stukje aan de Hollandse kust. In ieder geval voor een periode van tien jaar na aanleg is afgesproken dat deze regierol door de provincie wordt ingevuld.

In het voorjaar en de zomer van 2011 is de Zandmotor aangelegd. Vanaf de eerste scheepsladingen zand reageerde de natuur op de veranderde kustlijn. Zeestromingen, eb en vloed, brandingsgolven, wind en regenwater verplaatst het zand onder en boven water. Hierbij erodeert de westkant van de Zandmotor en wordt dit zand niet alleen aan de noordkant, maar deels ook aan zuidkant weer afgezet. Storm geeft deze natuurlijke processen extra energie. Na een eerste jaar vol stormen zorgden ook het tweede en derde jaar voor tal van veranderingen in de verschijningsvorm van de Zandmotor.

De Zandmotor op 11 juli 2011 vlak na aanleg. Aan de noord- en de zuidzijde zijn nog geen strandwal, zandbanken, geulen, zwinen en muien te zien. Wel is het sedimenttransport duidelijk te zien en de eerste aanzet voor een zandbank vanaf de punt van de Zandmotor. Foto Joop van Houdt.

Kustonderhoud en kustversterking

De Zandmotor is een innovatieve manier van kustonderhoud en kustuitbreiding. De natuur helpt met de bescherming tegen de zee. Door wind, golven en stroming verspreidt het zand zich de komende twintig jaar langs de kust tussen Hoek van Holland en Scheveningen.

Het vormt daar nieuw strand en duingebied, dat extra bescherming biedt tegen zeespiegelstijging en extra ruimte biedt voor natuur en recreatie. Geulen verleggen hun loop, zandplaten groeien aan of slaan af. Pionier duintjes groeien aan of slaan met een forse storm weer weg. Met elk hoogwater wordt achter in de baai een dun laagje slib afgezet, dat door de wind weer afgedekt wordt met een laagje stuifzand. Langzaam wordt de baai kleiner door zand en slib dat door de vloedstroom naar binnen wordt gebracht. Met elke storm waait er zand in de baai en het duinmeer, waardoor de oeverzone steeds breder en het wateroppervlak steeds kleiner wordt.

De veranderingen gaan langzaam, maar ook weer snel: elke maand ziet de Zandmotor er weer anders uit.

Samenwerken om de strand- en zwemveiligheid te borgen

Al vroeg in het MER-traject van de Zandmotor is vastgesteld dat de zwemveiligheid een belangrijk aspect van de ontwikkeling van de Zandmotor is. De Zandmotor heeft immers invloed op de stroming bij de kust. Ook werd vastgesteld dat aanvullende maatregelen met betrekking tot zwemveiligheid noodzakelijk zijn. In de Beheerovereenkomst Pilot Zandmotor zijn afspraken vastgelegd met betrekking tot de zwemveiligheid op en rondom de Zandmotor. De provincie Zuid-Holland, de gemeente Den Haag, de Veiligheidsregio Haaglanden (VRH), de gemeente Westland, de Monsterse Reddingsbrigade (MRB), de 's-Gravenzandse Vrijwillige Reddingsbrigade (GVRB) en de Haagse Vrijwillige Reddingsbrigade (HVRB) hebben afspraken gemaakt over de organisatie van de strand- en zwemveiligheid op en rond de Zandmotor in de 'Samenwerkingsovereenkomst Strandbewaking en Toezicht Zwemveiligheid Zandmotor'. In de samenwerkingsovereenkomst zijn afspraken op hoofdlijnen gemaakt. Vervolgens zijn de afspraken door partijen verder in detail ingevuld. De komst van de Zandmotor heeft als een katalysator gediend voor de intensievere samenwerking tussen de reddingsbrigades van Westland en Den Haag. In geval van calamiteiten wordt geschoven met bewakingsgebieden, zodat het gewenste bewakingsniveau van zowel het reguliere strand als van de Zandmotor gehandhaafd kan blijven.

De Zandmotor op 20 december 2013. De Zandmotor is door de wind en de zee zowel naar het zuiden als naar het noorden gegroeid en steekt minder ver de zee in. Rondom heeft zich een cordon van zandbanken gevormd.